

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2 40 .

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 114

INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
sapolază.

Situația noastră.

Paris, 22 Decembrie.

(S.) Nu credem să existe în continentul nostru un stat și o națiune a căror politică externă să întâmpine *obstacole* așa de mari ca acelea cu cari are de luptat politica externă a României. Este de ajuns să aruncăm o privire pe harta etnografică a Europei ca să ne convingem că sârmana noastră națiune se găsește într'una din situațiile cele mai dificile, că existența ei este foarte precară.

Suntem *inconjurați de dușmani, numai de dușmani*. La frontierele statului român liber și independent sau la frontierele insulei etnice românești nu găsim nici un stat, nici o națiune care să ne dorească binele, progresul, ei găsim numai și numai răuvoitori și invidioși, dușmani temporari și dușmani seculari, dușmani de moarte. La nord de noi și la nord-est se întinde oceanul etnic rusesc, ale căror tendințe de expansiune spre vest — adică tocmai spre noi — sunt bine cunoscute. La frontiera de sud a teritoriului nostru etnic se găsesc alte două state slave în plină dezvoltare, în vigoare, pline de energie agresivă și pline de avânt: Bulgaria și Serbia. Și în sfârșit la marginea dinspre apus a românismului, la acest apus de unde ne-am putea aștepta la sprijin și la o încurajare din partea unei civilizațiuni mai vechi, găsim un alt neam de origine barbară care ne persecută și caută să ne desnaționalizeze.

Cu drept cuvânt ne întrebăm: Există o națiune cu o situațiune geografică mai desa-

vantaioasă din punct de vedere politic ca națiunea noastră? Mai există neam persecutat așa de grozav de soarte cum a fost și este încă neamul românesc? Veți răspunde poate: Polonii. Nu, Polonii nu pot să se plângă de loviturile sorței vitrege de cari ne putem plânge noi. Ei au avut odinioară, nu de mult, un stat național, au avut regii lor, armata lor unitară, au gustat din fericirea sublimă de a fi stăpâni înșiși pe propriile lor destine... Iar noi? Noi Românii n'am avut încă șansa de a fi închegați într'un singur stat care să coprindă sub aripile sale ocrotitoare pe toți frații de acelaș sânge, noi n'am avut *patria noastră comună*, noi n'am gustat din deliciale unei vieți naționale comune, noi n'am fost uniți!

Ceeace pentru alte națiuni este un lucru banal, care se înțelege dela sine care nu se poate discuta sau contesta: viața independentă într'un *stat național*, pentru noi nu este decât un... *ideal*.

Ce trebuie să facem în fața acestei situațiuni geografico-politice așa de nefavorabile încheșării și dezvoltării națiunii române, această colonie eroică latină în mijlocul oceanului de străini? Trebuie oare să ne descurajăm, trebuie oare să ne resemnăm și să *renunțăm* la o soartă mai bună și la idealul nostru? *Nu, de o miie de ori nu!* Ceeace ne lipsește din cauza „persecuției” soartei trebuie să suplinim prin *virtutea noastră* — căci *virtutea învinge orice pedești*, orice dușmani — pagubele pe cari ni le cauzează situațiunea proastă geografică trebuie să le împlinim prin vitejia noastră, prin munca noastră mare națională și *mai cu seamă printr'o politică externă iscusită?*

Că avem mulți dușmani? Un cuvânt mai mult ca noi Românii să fim mai unitari, să fim mai mult la rassa noastră, să ne iubim mai mult și să facem eforturi cu atât mai mari pentru triumful națiunii noastre. Nu cantitatea ci calitatea unei națiuni face mărirea și gloria ei! Românii, străbunii noștri, un pumn de oameni, au cucerit o lume și au impus multor neamuri mai numeroase cultura lor superioară numai și numai prin calitățile lor naționale: vitejie, amor nesfârșit de patrie, spirit de sacrificiu, talentul organizării politice și o toleranță largă, generoasă, față de cei învinși.

Este adevărat că altele, cu totul altele au fost condițiunile în mijlocul cărora mărețul stat roman a luat ființă și și-a putut urma meritul său cuceritor și triumfal. Noi Românii nu putem compara opera noastră cu opera acestor mari și glorioși străbuni. Noi până acum nu am fost decât sentinela hărțuită și necăjită a unei alte civilizațiuni care s'a desvoltat la adăpostul brațelor noastre eroice: civilizațiunea actuală apuseană. Noi am apărut o civilizațiune, Românii, din potrivă, având statul lor la un loc mai adăpostit au putut crea ei o civilizațiune proprie. Se pare însă că seria invaziilor barbare din Asia — Turcii au fost ultima invaziune — este terminată și că de aci înainte și noi Românii, cari am fost mereu loviți de barbari, vom putea să avem destulă liniște ca să ridicăm în sfârșit și edificiul nostru cultural, după ce atâta timp am fost soldații expuși ai creștinătății, sentinela veșnic hărțuită, veșnic sângerândă și totdeauna eroică, totdeauna în picioare, a Europei. În sfârșit vom putea să ne vedem și noi de rănilile cari ne dor. Ne vom vindeca de aceste răni și vom

Paolo Mantegazza.

Amintiri familiare.

Într'o dimineață ducându-se Enrico în grădina, n'a aflat acolo pe unchiul său. Dela servitoare a luat știre mai apoi, că s'a răcit și e în pat. De multă vreme profesa principiul, că omul poate trece nepăsător peste atâtea și atâtea greutăți, dar de răceală necondiționat să aibă mare grijă, iar dacă se răcește, trebuie ca din vreme să-i previe răului.

Enrico s'a dus în odaia lui și s'a așezat lângă patul căpitanului, pe care până azi nu l'a văzut zăcând. Se uita în dreapta și în stânga și se gândea cum să-și înceapă vorba. A văzut pe castanul de noapte o sticlă verde, cu o inscripție de câteva vorbe. I-ar fi plăcut să cetească inscripția; unchiul său zimbând îi zise:

— Cetește numai, Enrico, cetește! *W. Iunie 24*. Iar ceva mai jos aceste două litere mari: *G. B.* Acum știi ce e: în 24 Iunie mi-e ziua onomastică. Literile *G. B.* sunt inițialele numelui unui prieten vechiu, care locuia în Strevi, în Piemont. El mi-a dat ca dar sticla aceea; e mult de atunci. A murit deja de mult și obiectul acesta mi-a devenit cu atât mai plăcut. Seara eu îl umplu cu apă și tot eu îl curăț ca să nu-l umple praful, fiindcă mă tem, că altul l'ar sparge. Ori de câte ori îl iau în mână și-mi torn apă

din el în paharul meu, întotdeauna îmi vine în minte prietenia aceea bună și sinceră, ce mă lega de bătrînul Baggio. Îmi vine în minte, că viața lui a fost plină numai de fapte bune. Era un părinte bun; a fost mult timp primarul orașului, a întemeiat o școală, s'a luptat pentru libertatea patriei, și-a făcut o fabrică de otet. În anii din urmă ai vieții a orbit, dar pentru aceea n'a desperat, din contra, s'a arătat a fi mai vesel, ca mai înainte. Dar eu știam foarte bine, că veselie lui nu e naturală, că voia să ascundă ori ce ar pricinii nemângâiere soției și copiilor lui.

Pe ziua onomastică întotdeauna primeam dela el ceva cadou. La cules de vii întotdeauna îmi trimitea din via lui din Montferrata un coș mare de struguri, pe cari îi culegea cu mâna lui.

Vezi, scumpul meu, acum, așadară știi de ce țin sticla aceea pe castenul de noapte. De aceea mă leagă amintirile cele mai plăcute. Când mă scol și o văd, îndată mă cuget la prietenul meu Baggio și-i trimit un salut lui, care — durere — nu-mi mai poate primi salutul.

La etatea mea omul trăiește tot numai cu amintirile, dar eu și în tinerețe am simțit lipsa, ca să păstrez cu sfințenie obiectele, de cari mă leagă vre-o amintire scumpă. Astăzi casa mea e un adevărat muzeu de obiecte, primite ca amintiri. Nu este o mobilă, un chip, sau un instrument, care să nu-mi revoaice în suflet o amintire plăcută, îndușetoare.

Mâncatul, beutul, culcatul, îmbrăcămintea,

cu un cuvânt îndeplinirea tuturor cerintelor necesiare pentru susținerea vieții îmi sunt așa de mult de lipsă, ca și pânea cea de toate zilele; dar amintirea, iubirea și cugetarea; e vinul vieții. Mie cel puțin, fiindcă-s om bătrîn, mi-e mai de lipsă vinul decât pânea. Nu sunt poet, n'am scris nici când poezii — nici chiar la cunuie — dar poezie m'am năzuit să presar întotdeauna și peste cea mai mică mișcare, fiindcă asta o poate face ori cine, care are numai puțină inimă și fantazie. Nu costă mult și așa se vede, că încălzeste și într'aurește tot, ce ajunge.

Uite numai! Mie nici nu-mi trebuie să ies din odaia asta și cu aducerea aminte cutreer cele cinci continente, pe unde am umblat. Pe masă sunt cinci sigile, fiecare reprezintă câte-o parte a lumii. Bucata aceea de galenit e din Sardinia. Am căpătat-o în Pertusolo. Bucata aceea frumoasă de cristal e din America, am aflat-o chiar eu pe țărmul riului Uruguay, lângă orașul Montevideo. Piatra aceea lucie de mormânt e din riul acela din Azia, care desparte Sikkimul aflător în posesiunea Englezilor, de Sikkimul liber, care se întinde pe sub muntele Himalaia. Porfirul acela frumos e din Africa, cvartul acela bogat în aur e din Australia. Cele cinci pietri le putea aduna ori cine, dar nu se cugeta ori cine, ca să-și facă din ele un muzeu de lucruri vechi, fiindcă nu ori cine știe prețului poezia neînsemnată a vieții.

Bastioanele acelea ce sunt colo în colț, înca le-am adus din diverse părți a lumii. Când mă

putea apoi să aducem și noi, în civilizațiunea mare a genului omenesc, contribuțiunea noastră de neam experimentat, de neam vechiu și nobil, nobil de două ori: prin rassa noastră și prin trecutul nostru care ne-a oțelit, ne-a purificat calitățile.

Spuneam că politica noastră externă trebuie să fie iscusită. Prin acest cuvânt înțelegem oportunitățile permise de a ne folosi de rivalitățile și dușmăniile rasselor cari ne înconjoară în favoarea politicii noastre naționale.

Să nu confundăm însă acest principiu mare cu preocupățiunile strâmte și lașe ale unei politici de stagnare. A sta pe loc, a sta veșnic în inactivitate, a renunța la marșul cuceritor înainte, însemnează a da înapoi. Înțelegem să veghem ca România, să nu fie primejduită, dar nu înțelegem să ne sinucidem cu toții printr-o politică de șovăire și de lașitate. Odată pentru totdeauna: Jos lașitatea! Jos lașitatea din cauza căreia am avut așa de mult de suferit în diferite rânduri! Să nu uităm pe lângă toate celelalte principii încă un principiu care s'a conformat în istoria neamurilor: cel care nu riscă nu va câștiga niciodată.

Să știm să fim prudenți fără să fim lași, să știm să fim viteji și eroici fără să fim neprecugetați și romantici, iată în ce se rezumă politica noastră externă.

30 ori 26 de ani? Elementele mai liberale din partidul muncii au pornit o vie mișcare pentru a hotărî guvernul să modifice proiectul reformei electorale în sensul promis de Lukács încă pe timpul tratativelor cu opoziția. Mai mult se excepționează condiția impusă de proiect în ce privește etatea alegătorilor. Pe timpul tratativelor cu opoziția, Lukács a convenit cu șefii acesteia — și înțelegerea aceasta a aprobat-o chiar și contele Tisza —, ca minimul de etate cerut alegătorilor să-l stabilească la 26 de ani. Nu se știe dacă Tisza va păstra și acum atitudinea pe care a luat-o atunci, dar se afirmă în cercurile inițiate din capitală că chiar și în cazul când președintele camerei s'ar declara în contra minimului de 26 ani, — o fracțiune însemnată din partidul muncii va cere cu toată puterea modificarea proiectului în acest sens.

Declarații de pace. Cu prilejul serbărilor catolice, ziarele ungurești din capitală s'au grăbit să solicite părerea diferiților șefi politici asupra situațiunii parlamentare și a modalităților în cari s'ar putea pune capăt anarhiei ce domnește de mai bine de jum. de an. Toți, fără excepțiune, doresc intronarea păcii, dar cu toții să ferească să accepteze condițiunile puse de contrar. Lukács pune toată răspunderea pentru stările din parlament în contul opoziției, care iarăș din partea sa învinuiește guvernul și pe contele Tisza. Și Lukács și Khuen Héderváry accentuează trebuința păcii, însă pe când cel dintâi spune că stabilirea păcii depinde singur dela opoziție, al doilea recunoaște că aflarea modalităților de pace, întâmpină multe greutăți. Contele Andrássy nu crede în posibilitatea unei păci durabile, iar contele Károlyi o condiționează dela eserierea unor noi alegeri, curate și libere.

*

A sunat ceasul din urmă? În unele cercuri politice serioase din Viena grabnica cădere a domnului Lukács și a întregului său cabinet se dă ca sigură. „Magyarország” publică în numărul de azi o scrisoare a corespondentului său din Viena, care scrie, pe baza unor informațiuni luate din cercurile conducătoare din Viena, următoarele:

Acum că în afară, afacerile stau în preajma păcii, nu poate întârzia mult nici regularea chestiunilor interne. De sigur, nu e un secret nici în Bpesta că sistemul lui Tisza și Lukács devine pe zi ce merge tot mai odios în fața factorilor conducători din Viena. Nu rămâne acum decât încheierea răfuiei. Și asta se va face în scurt timp. Contele Tisza și prietenii săi mai de aproape știu bine că vor fi înlăturați cât mai curând și de aceea s'au pus pe lucru, mișcă toate pietrele ca să salveze conducerea dacă nu pentru ei personal, cel puțin pe seama clipei lor. De aceea tind din răspuțeri să readucă în fruntea guvernului ungar pe contele Khuen-Héderváry. Au stabilit chiar și programul pe care-l va aduce Khuen. După acest program, Khuen s'ar prezenta țării având aerul de mare democrat: va promite o reformă electorală pe baze mai largi, va cere încheierea de tratate comerciale cu statele balcanice și va pune în vedere și alte îmbunătățiri liberale. Prin aceasta speră că vor putea câștiga pe partea lor toate elementele democratice, incluzive socialistii, și vor începe din capăt, ca mari reformatori și având la spate pe contele Tisza, jocul de mai înainte. Se lucrează însă și în altă direcțiune. O fracțiune din partidul muncii caută o altă soluție, pe care însă cred că numai așa o vor afla dacă vor înlătura întâi pe contele Tisza, vor face apoi unele modificări democratice în proiectul lui Lukács și-și vor asigura astfel conducerea

pe un timp îndelungat. Numele persoanelor cari vor fi chemate să ia conducerea nu se cunosc încă, cu toate că combinații nu lipsesc. Lukács se va depărta după ce va fi primit o rară distincție, probabil titlul de conte chiar. Tisza ar dori să încerce afacerile până cel puțin prin Martie, dar aceasta nu-i va fi posibil. Schimbarea se va face în cel mai scurt timp, întocmai cum s'a întâmplat și cu înlăturarea lui Aufferberg și Schemua.

Orașele și viața noastră socială.

I.

Spiritul omenesc își crează toate căile de manifestare, de împăcare a trebuințelor inerente. Așa s'a ajuns la încheșări stabile în sate și orașe, la perfecționarea mijloacelor de traiu, la formarea literaturii și a altor feluri de artă, — în general la crearea civilizației și culturii...

Pentru că să se fi putut întemeia un oraș, trebuia presupusă o intensă viață sufletească a populației respective. Un oraș răspunde celor mai complicate trebuințe și n'avem decât să aruncăm o privire asupra celei mai tragice sorți ce a pluit vreodată pe pământ, asupra sorții orașelor romane din fericita Ungarie de azi. Cine-și poate încheșga tabloul măreț al civilizației romane, care își avea centrele ei de splendoare și strălucire în toate faimoasele orașe ungurești de azi dela o margine la alta a acestei țări? Nu e cea mai mare tragedie ce a zguduit pământul din temelii haosul năvălirii popoarelor barbare? N'a fost capabilul poporului unguresc niciodată să-și creeze o civilizație originală, din contră el a copiat bun-rău tot ce a găsit la străini, în toată bunăvremea banul statului a atras arta occidentală, tot fastul și luxul orașelor în țară sunt introduse pe neales din occident. Popor fără simț sănătos de conservare a saturat toate elementele elastice străine cu bugetul, le-a pus la cărmă, clasa burgheză au acăpărat-o evreei, iar masa poporului orbecăie și azi în demoralizarea introdusă din cauza falsității și neputinței de adaptare la exigențele civilizației și culturii străine.

Coruperea organismului societății ungurești e azi acoperită în pânză albă de stegarii de fapt ai țării cari sunt însă străinii ce nu și-au găsit în largul pământului o a doua țară așa de primitoare ca asta și cari cu mare satisfacție au primit condiția de a se „boteza” în legea ungurească. Acest caracter monstruos îl au azi orașele „ungurești”, cari cu acest mare aparat ca-

duc la plimbare, îmi iau când pe asta, când pe celalalt și ca și cum ar fi niște talismane, îmi deschid în perspectivă toate cele cinci părți ale lumii. Mă cuget când la Azia, când la Africa și când la Polinezi. Vezi bambusul acela? Acela l'am adus din părțile sudice a Indiei-antierioare, din munții Nilgiri. Băta aceea cu pete roșii și ștrafuri galbene e de pe tărmlul Amazonului. Toate își au istoria lor.

Acolo vezi o neua de viță. Am cumpărat-o cu un shilling pe inzula Madeira, unde niște insecte au răpus toată vița și locuitorii au ajuns la sapă de lemn. Sărmanii de ei, ca să aibe totuș ceva câștig, au tăiat vițele, au făcut bastoane din ele, și le vindeau călătorilor, cari debarcau în portul Funchal.

Par'că-l văd și acum. Sărmanul drăculeț, dela care l'am cumpărat, mai avea câteva subsuoară și înzădar le îmbia pasagerilor. Bețele acelea nu erau pe placul lor. Era foarte bătrân. De pe fața lui slabă, se putea vedea, că foamea îl repune. Cine știe, de câte luni flămânzește. Eu am cumpărat bățul acela și i-am dat shillingul, ce mi l'a cerut.

— Mulțumesc, mulțumesc, d-l meu. Acum am din ce să mănânc o săptămână.

Cuvintele acestea le-a zis cu atâta căldură și cu atâta recunoștiință, încât — deși aveam bani puțini — i-am mai dat încă trei shillingi și i-am zis:

— Dacă te ajungi cu un shilling pe săptămână, uite, îți mai dau trei, ca să ai mâncare pe-o lună.

Dar sărmanul bătrân umbra să-mi mai dea trei bastoane. Eu însă, de sine se înțelege, n'am vrut să le iau.

Nu numai bastoanele și sigilele îmi reamintesc de clipele senine a vieții, ci mai toate lucrurile, cari sunt în casă; aproape toate lemnele și florile din grădina mea le într'aurește poezia amintirilor și când sunt singur (și până când tu n'ai venit aici, eram aproape tot singur), povestesc cu ele și florile acelea, pe cari eu le privesc de nește ființe vii, fără de-a avea limbă și gură, adese îmi spun nește istorioare așa de frumoase, încât încep a plânge...

Vezi, Enrico, dacă începe odată omul bătrân să vorbească, e greu de-al opri. Ti-ăș putea vorbi până mâne, dar cred, că e destul pentru ziua de azi. Du-te de dejunează. Mai târziu ne vom întâlni iarăș, fiindcă azi vreau să stau până la amiază în pat, ca să mă vindec de răceală.

— Unchiule, dacă nu ți-e spre greutate vorba, aș mai vrea să-mi spui ceva, după aceea plec: Ce este în urna aceea etruscă, pe care pui în fiecare zi flori și frunze tinere? Despre asta nu mi-ai vorbit nici-odată, eu însă n'am îndrăznit să te întreb, dar astăzi, când ești atât

de bun și-mi lași sub îngrijirea mea secretele muzeului tău de casă, ți-am pus întrebarea asta.

— Curiosule, îți voi spune dar, ce e și în urma aceea scumpă.

S'a ridicat de pe perină și-a șters ușor fruntea și a oftat adânc.

— Fiul meu, urna aceea scumpă e o amintire scumpă. Au aflat-o în Chiusi. Medicul de acolo mi l'a dat ca dar.

Precum poți vedea pe capac e un desen, care reprezintă pe o femeie, care se scoală din morți, sau din somn. Cu multe sute înainte de asta a fost în ea cenușa acelei femei, astăzi eu tin în ea lucrurile, ce mi-au rămas dela mama. Vezi, eu sunt deja bătrân, foarte bătrân, dar de câte ori deschid urma, îmi vine să plâng ca un copil. O deschid foarte rar, atunci mă încui în odaie și numai eu ridic coperișul, altuia nu i-ăș permite, ca relieviile acelea, să le necinstească prin o privire indiferentă. Dar și în vinele tale, clocotește sângele mamei mele, și oarecând ți le voi arăta și ție.

Vezi vedea pletele cărunte a mamei mele și lângă ele câteva fire arginții din părul capului tatălui meu. Vezi vedea și o cutie mică, pe care e inscripția: „Primul dinte de lapte a copilășului meu.” Când i-am tras dintele n'a plâns de loc. Vezi afla și un cuțit pentru mărinari. Deja e ruginit de tot. A fost al tatălui meu.

Jeidoscopul
elementului

Joi 26 Decembrie 1912.

Neamul
cu adevărat
cercuri și
tenie. Ni
purile n'an
lipsit un e
ciproce, c
mentării i
dovedesc
economică
orașe cu c
ca între S
lulia), și
domnesc
drăzneții
de negot
cu Lipsca
devărat v
mari cătr
rândul. P
cu firtur
cia. Dar
mai am
mului n
năzuințel
scutit de
cipi de-a
romănesc
fost sing
de apăra
dați roma
verse să
excursiile
întreprin
expresie
dovedit-
coalele c
franceză

Răul
lipsei de
ales a li
gustorea
rău de m
plasarea
locul R
mare pa
brici, uz
dani ma
tit de r
mare.

O bu
rat toat

Mai
vălită
scris pe
când er

Apo
sudorile
nie. Ta
ruta pl
că moa

— I
— tu ș
tea, că

Aș
mâna
ea și a
mama.

Scu
în urn
ace. E
făcut,
gul mo
fie frig

Da
puțin
dejun

leidoscopice au o ruinatoare influință asupra elementului românesc de aici.

Neamul românesc din țara asta a dus o viață cu adevărat patriarhală, restrânsă în anumite cercuri și păstrând rânduiețile moștenite cu sfințenie. Nimeni nu va nega că noi în toate timpurile n'am fi avut toate clasele sociale, dar ne-a lipsit un element de coeziune a intereselor reciproce, care să le dea puterea dăinuirii, alimentării împrumutate. Din contră documentele dovedesc că am trăit epoce de mare avansare economică, de mari lupte de concurență între orașe cu caracter pronunțat românesc, bunăoară ca între Sibiu și Brașov, ori „Bălgrad” (Albăluia), și împotriva sistemelor feudale cari mai domnesc azi. Cine nu-și aduce aminte de îndrăzneții cărași ardeleni, mari întreprinzători de negoț păstrând legături puternice comerciale cu Lipsca, Lemberg, Odesa. Noi am trăit cu adevărat viață orășenească, și-am bătut drumuri mari către Marea Neagră și Egee secolii de-a rândul. Portul românesc era bogat și împodobit cu fireturi de mătăsuri scumpe aduse din Turcia. Dar ce-ar zice Ungurii — ca să mai amintim și alte calități ale neamului nostru — dacă le-am spune că năzuințele lor spre formarea unui stat național scutit de influințele străine, în frunte cu principii de-ai lor, au fost sprijinite cu mult sânge românesc și că Ardealul în diferite rânduri a fost singura veghe a maghiarismului! Cetățile de apărare contra Turcilor erau întărite cu soldați români, cărora le-a plăcut totdeauna să-și verse sângele contra celor vrăjmași. Chiar și excursiile nebune ale unui Rákoczy al II-lea erau întreprinse cu potop de viteji români. Această expresie a libertății de sub juguri tiranice au dovedit-o Români în deosebite vremuri, cu războaiele dese înainte de a se începe revoluția franceză în temelul principiilor umanitare.

Răul cel mare ne-a venit pe cap din cauza lipsei de conducători, a lipsei de școli, dar mai ales a lipsei unei intențive vieți de breaslă negustorească în timpurile din urmă. Acesta e un rău de reacțiune, răul direct însă a isvorit din plasarea unei întregi populații de Unguri în mijlocul Românilor în orașe și sate, în cea mai mare parte ca lucrători în jurul instituțiilor (fabrici, uzine electrice, prăvălii) conduse de iudani mai ales, iar Români cu negoțul lor pregătit de mână au falimentat în concurența cea mare.

O burghezime bine înstărită ar fi astâmpărat toate nevoile în ciuda chiar a boierilor în-

Mai este acolo o șuviță blondă de păr, învălită într-o hârtie de mătase. Mama mea a scris pe ea cu mâna ei: „Părul lui Battistino, când era de trei ani.”

Apoi mai este o listă, cu care a șters tata sudorile, de pe fruntea mamei, când era în agonie. Tatăl meu o ținea în dulap și adeseori o săruta plângând. Când s'a pus în pat și a simțit, că moare mi-a zis:

— Fiul meu Baciccia, adu aici batista aceea — tu știi, pe care — și cu aceea șterge-mi fruntea, când voi fi în agonie.

Așa am și făcut. Și când scot batista aceea, mâna începe a-mi tremura, îmi îngrop fața în ea și atunci mi se pare, că mă sărută tata și mama.

Scumpul meu Enrico, vei mai afla încă ceva în urma aceea scumpă. Un ciorap sur, cu câteva ace. E ultimul lucru de mână a mamei. Mi l'a făcut, când era greu bolnavă, când sta în pragul morții. Și atunci s'a gândit la mine, să nu-mi fie frig.

Dar acum du-te numai în grădină, plimbă-te puțin pe aleea de brazi și după aceea du-te de dejunează.

Trad. V. Crișan.

străinați, ea ar fi alimentat în toată bună vremea profesiunea agricultorică, aproape singura noastră profesiune, însă care fatal ne leagă de o viață orășenească. Și iată de ce.

Profesiunea agricultorică mai crează cu vremea alte condiții de existență. Pământul după câteva generații se îmbucătățește întru atâta, că se simte imperioasă satisfacerea expansiunii naturale, — numai orașul poate împăca o astfel de situație, poate cea mai dificilă din câte se ivesc în istoria unui popor. Surplusul populației sărace ajuns la oraș, se adaptează noului mediu, și fiindcă toți intră pe mâni negustorești străine și silți să-și părăsească și chiar să înăbușe însușiri organice și raporturi intime sufletești.

Cunoaștem cu toții aparatul complicat al civilizației orașelor cu caracter cu totul înstrăinat înfipte în inima pământului românesc. Pe purtătorii fasturilor, splendoarei, fabricilor — mai ales fabricilor — acestor orașe. Toți până la unu sunt: „unguri”! Toți prăvălieși, magazinerii sunt unguri, toată marfa are pecetea fabricii ungurești, hârtia trebuie să aibă marca fabricii ungurești — cea mai bună posibilă, unica.

Chiotul acesta nebun de solidaritate și sprijinire a tot ce-i „național” pe care-l alarmează presa „maghiară” instruită cuprinde în sine toate înfrigurările maghiarizării și toate cauzele dezastrelor noastre. Cumintele istoric, dl Szen-de, al reviste „umanitare” „Huszadik század” în numărul jubilar își încheie articolul despre orașele ungurești astfel: că mijloacele cele mai sigure ale unei maghiarizări încete și cumintă sunt orașele. Revista, care de atâtea ori a susținut principiul naționalităților, niciodată nu s'a arătat atât de sinceră, ba din largă-i marinimositate publică și două pagini ale lui Ady Endre în cari pune cazul că România și-ar lărgi hotarele până la Arad, și până la Sighetul Marmăției, — în același moment, conchide cumintele poet, România ar dispărea de pe harta Europei, și el n'o sfătuește pe România să facă acest pas, căci în toată vremea el i-a dorit o mare strălucire — așa în hotarele ei de azi, căci numai așa îi e cu putință. Iată deci o direcție pașnică, științifică-sociologică, umanitară (!)...

Încheerea faptelor de până aici: Imprejurările mașter ne-au umbrit cu desăvârșire, n'am avut totdeauna teren de manifestare, viața socială românească e organic legată de viața orășenească — cu totul ungurizată, deci desnaționalizarea pare sigură.

Ne rămâne să ne creăm mijloacele de rezistență, pentru a împiedeca din vreme dezastrelor ce ne așteaptă. Pentru ca să nu mai avem prilejuri dureroase de întâlnire prin orașe cu feciori de preoți români din întunecatul Bihor. — unde neamul nostru are cântecele cele mai posomorâte și tragice, cuvintele cele mai aspre și mai amestecate, cari au ehouri de prăpastie — cari feciori muncesc prin fabrici ca simpli muncitori, zdrenturoși, vorbind numai ungurește, iar de-l întrebi de e român — recunoscându-l ca atare de pe chip — îți spune că da și-ți dovedește cu câteva versuri populare stălcite, sălbatec pronunțate, de te prind frigurile și pleci înținzându-i palid mâna, cu mari îndoieli în vitalitatea poporului nostru. I. C.

Foile „Partidului Național” „ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”

se află de vânzare la
următorii depozitari:

București: G. A. Dușescu, Calea Victoriei 109.

Lugoj: Gheorghe Țăranu, „Librăria Minerva”.

Blaj: „Librăria Seminarială”.

Cronică brăileană.

Vizita d. Nicu Xenopol, ministrul industriei și comerțului. — Excroheriile unui comisionar de cereale evreu. — Diverse. — Curierul

Brăila, 23 Decembrie n.

Suntem în luna Decembrie. Timpul se menține frumos și cald. Sf. Nicolae, acest bătrân cu barba albă de obiceai, a fost tânăr de tot anul acesta. Totuș vapoarele ungare și austriace nu mai circulă. Animația de altă dată cu ocazia închiderii stagiunii de iarnă, nu se mai vede. Transacțiunile sunt neînsemnate. Exportul redus. s. c. l.

Cu ocaziunea vizitei actualului ministru al comerțului și industriei, distinsul economist N. Xenopol, negustori din port prin dl Georget Perlea, președintele camerei de comerț din localitate, au expus următoarele puncte principale:

Inițițarea unei Academii comerciale în Brăila;

Construirea elevatoarelor de cereale pe cheul portului;

Acordarea sumei de 1 milion și jumătate din excedentele bugetului general pentru construirea palatului bursei;

Desăvârșirea cât mai grabnică a liniei ferate de centură; dublarea liniei ferate Buzău-Brăila;

Construirea liniei ferate R.-Sărat-Brăila;

Mărirea actualii magazii cu silozuri a docurilor după modelul celeia din Constanța; și alte cari au fost primite cu foarte multă bunăvoință de către dl ministru Xenopol, d-sa amintind în treacă importanța comercială a celui mai mare port dunărean Brăila, și promițând că va căuta să aducă la îndeplinire punctele expuse, spre ridicarea importanței comerciale a portului nostru. Putem fi fericiți că în capul departamentului comerțului se află un om care cunoaște nevoile vieții noastre comerciale și care își dă toate silințele pentru ridicarea nivelului comerțului nostru din toate punctele de vedere. Nu mai puțin industria va avea de câștigat dela actualul ministru, căruia Brăilenii îi vor fi recunoscători.

Cu ocazia crizei financiare unii au perdit ultima rază de speranță de câștig cinstit, și atunci care ar fi mijlocul cel mai favorabil de a câștiga în momentele actuale când toți negustorii se sbat cu moartea? Desigur că excrocheria. Si nu e unicul caz despre care voesc să scriu. Alți profesori ai acestui comisionar, de alte naționalități au știut să profite la rândul lor mai mult sau mai puțin după cum au avut de a face cu oamenii mai versați sau neversați în afaceri. Si acum trec la cazul comisionarului de cereale din Gara Cioara: Rosenthal, care a excrocat Banca Comercială Română din localitate cu circa lei 50.000, o sumă destul de rotundă și de frumoasă mai ales în cazul când va fi trecut granita. Cât de cinstit să fi fost un comisionar de talia negustorească a acestui Rosenthal, iar fi fost imposibil să câștige atât și atât de ușor. Iată cadrul operațiilor acestui excroc ordinar, care poate întuneca atât de ușor și după ce si-a satisfăcut toate trebuințele de nongas, criminal, creditul altor negustori cinstiti.

De mult se obișnuște a se face avansuri de lagerscheine (recipise eliberate de C. F. R. pentru mărfurile depozitate în gări după declarațiile deponentului, însă pentru care natural C. F. R. nu-si ia nici o răspundere de existența sau inexistența lor, și cari recipise nu sunt transmișibile). În baza acestor lagerscheine băncile și comisionarii capitaliști fac avansuri. Rosenthal încassează suma de mai sus dela Banca Comercială și dispăre... Banca cere gărei Cioara mărfurile depuse de Rosenthal. Mare i-a fost însă surprinderea când a găsit numai câteva vagoane. Ca în orice situații analoge s'a dispus facerea cercetărilor necesare, și urmărirea excrocului...

Se vor mai bucura de acum alți comisionari de creditele băncilor?

Artiștii teatrului „Comœdia” din București în frunte cu simpaticul Ghil Popescu vor reprezenta în seara de 16 crt. marele succes „Cafeneaua cea mică” de Tristan Bernard. Având în vedere creația lui Achil în rolul chelnerului, Albert, precum și ansamblul de care e înconjurat, în plus frumusețea piesei, ne îndreptățesc a crede că Brăilenii se vor grăbi să-și dea concursul.

„Crucea Roșie” va da în seara de 15 crt. la Teatrul Regal o reprezentare, pentru mărirea fondurilor.

Cinematograful Francez a făcut săli pline cu admirabilul film „Două vipere”. De altfel aici e locul de întâlnire a elitei noastre.

Ion Borvizeanu.

Pentru cei năpăstuiți cu ep. de Hajdudorog.

— Corespondență specială. —

Sătmar, 23 Decembrie.

Conform hotărârilor luate de comisia de apărare, s'a pornit pe întreg teritoriul provinciei metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș o vie acțiune pentru salvarea celor 70 de mii de frați ai noștri smulși dela sânul bisericii românești unite cu Roma. O mulțime de comune gr. cat. românești au adresat proteste și apeluri telegrafice scaunului papal. Credincioșii sunt pretutindeni mâhniți și hotărâți a primi lupta, la caz de nevoie, fie și cu cele mai extreme mijloace ale rezistenței. Deocamdată se face o ultimă încercare cu telegramele de protestare. Credincioșii din Megieș au trimis de pildă o telegramă de următorul cuprins:

Preasfinției Sale Papa Piu X. Pontifice Suprem
Roma.

Adânc mișcați de soarta fraților noștri smulși dela sânul mamei lor dulci, cerem cu fiască supunere ascultarea binevoitoare a apelului ce Vi s'a adresat P. S. Voastre, pentru reincorporarea comunelor răpite nouă. În numele tuturor credincioșilor din parohia Megieș (iscăliți) șese credincioși.

La aceeași adresă s'a trimis telegrama de textul următor:

Frații noștri de o credință și de un sânge, sunt, prin ruperea lor dela diecezele mame, în primejdie cu mântuirea sufletului. Pentru scutirea lor de această primejdie mare rugăm pe P. S. Voastră să Vă îndurați a primi cu bunăvoință Păstorului iubitor rugarea credincioșilor, cari își iubesc legea și limba după învățăturile și tradițiile lăsate de străbunii noștri. În numele tuturor credincioșilor din comuna bisericească Mădăraș (iscăliturile).

S'au expediat telegrame de același înțeles din multe alte comune. — de pildă și din Sisești și filialele lui. Sperăm că nu va lipsi nici o comună dela postul ei.
Cor.

Situația internațională.

Înțelegerea albano-română.

„Agenția telegrafică română” publică următoarea știre din Viena: „O corespondență locală află din Valona că între guvernul provizoriu și delegații cutovlahii a intervenit un acord după care un episcopat român va fi creat în Albania autonomă. Școlii românești vor putea fi create în număr oricât de mare și în orice localitate. Acordul lasă cutovlahilor libertate de a fonda biserici, de a ofiția în românește. Delegații cutovlahii vor avea locuri în toate corpurile legiuitoare și în general se vor bucura de o perfectă egalitate de drepturi.”

N. Red. Înregistrând această înbucurătoare știre despre înțelegerea albano-română, subiect pe care l-am tratat de mai multe ori în ziarul nostru, aducem la cunoștința publicului nostru cetilor că delegații Aromânilor, trimiși în Albania, sunt următorii domni: Dl Constante, prof. și redactor la „Universul” din București; dl Miltiade Balamace, inspectorul școlilor aromâne din Macedonia; dl Epaminonda Balamace, prof. și reprezentantul ziarului nostru în România și în Balcani, precum și dl Constantin Noe, fostul nostru coleg de redacție, care a compus atât memoriul Macedonenilor, despre care am vorbit în numărul nostru de ieri, cât și harta etnografică a Macedoniei, ambele destinate cabinetelor europene. Atragem atenția cetitorilor noștri că toate știrile și articolele publicate în ziarul nostru despre chestia Albano-română le primim din izvorul cel mai competent.

Austro-Ungaria și România.

Viena. — Sub titlul „Austro-Ungaria și România”, ziarul „Morgen” publică un foarte interesant articol asupra României.

Dupăce arată că cu toate zvonurile contrare, atitudinea României oficiale rămâne aceeași ca și până acuma, adică favorabilă triplei alianțe, articolul susține că în schimb, în opinia publică se vede o mare schimbare.

Până acuma România a făcut o politică de rațiune. Iși da seama că e prea slabă pentru a putea obține provinciile românești de sub stăpânire străină și de aceea a renunțat la ele. Ori cine avea cea mai mică legătură cu oficialitatea se ferea de a face cea mai mică aluzie care ar fi atins susceptibilitatea marilor puteri vecine. Pentru a-și putea apăra interesele, România nu putea alege decât alianța cu Rusia ori cu Austria. Din cauza răpirei Basarabiei a preferat alianța cu Austria.

În schimb Bulgaria a făcut o politică de sentiment. Deși rațiunea spunea că Turcia fiind prea puternică, Bulgaria ar trebui să renunțe la idealul național, Bulgaria n'a renunțat și și-a pregătit poporul pentru războiul actual. Rezultatul acestui război, a dovedit că politica de sentiment, poate da rezultate mai bune decât cea de rațiune. Lucrul acesta îl vede poporul român care începe să se gândească și el serios ca, după exemplul Bulgariei, să puie mâna pe provinciile locuite de Români.

Aceasta cu atât mai mult, cu cât și premisele pentru aceasta sunt acum mai favorabile. România, pentru a se apăra, nu mai are de ales numai între două puteri, ci între trei, căci alianța balcanică a devenit și ea o mare putere, mai ales dacă România va adera și ea. Numărul celorlora cari doresc alianța cu uniunea balcanică crește zilnic, căci ceștia își spun că prin această alianță România:

1. Capătă libertate de acțiune față de Rusia și Austria, deci posibilitatea să cucerească eventual Transilvania, Basarabia și Bucovina;

2. Va avea un rol mai mare în Europa, căci va fi puterea conducătoare în alianță, iar nu codița Austriei ca până acuma;

3. Va putea garanta mai ușor autonomia Aromânilor decât fiind contra alianței balcanice și

4. Lucru important, dacă se va încheia uniunea vamală, România ca țara cea mai bogată și având și un început de industrie, va putea imediat domina piața industrială, devenind furnizorul întregii peninsule balcanice, adică va

juca pentru aceasta rolul pe care Boemia îl joacă pentru Austro-Ungaria.

Bogății nesperate și un progres enorm al culturii ar fi consecințele.

Din aceste motive se vede că alianța româno-austriacă se află în primejdie.

Această alianță este însă foarte necesară Austriei, căci într'un război austro-rus va învinge cea putere, care va avea cei 400.000 soldați români de partea sa. Și că e posibil ca chiar România oficială să admită punctul de vedere popular, rezultă din faptul că Bulgaria e dispusă să facă concesiuni României, acordându-i de bună voie Silistra și din faptul că în ultimele zile guvernul român mereu da prin Agenția Română comunicate prin cari arată că nu vrea să se amestece într'un război.

Ce să facă Austria pentru a nu pierde sprijinul României?

După autorul articolului un singur lucru: Să acorde drepturi Românilor din Ungaria, a căror stare mizerabilă în Austria prea puțini o cunosc; prin aceasta se va reuși cu alianța de rațiune de până acuma a României cu Austria să devie o alianță de sentiment și România va fi îndatorată Austriei, așa că nu o va părăsi nici odată.

România pregătește o demonstrațiune militară?

București. — În unele cercuri politice se discută chestiunea dacă guvernul n'ar trebui să sprijine acțiunea diplomatică printr'o demonstrațiune care să denote o hotărâre fermă din partea României de-a obține revendicări formulate. Această demonstrațiune, cred unii oameni politici, ar trebui să se producă imediat ce d. Mișu, ministrul nostru la Londra, va formula la reuniunea ambasadorilor punctul nostru de vedere.

Tratatul dela Londra.

Viena. — Știrile primite din Londra asupra iminentei intreruperi a tratatelor de pace, a deziluzionat cercurile de aici cari puneau mari speranțe în activitatea conferinței delegaților. Se confirmă știrea că între delegații turci și cei ai aliaților s'au ivit divergențe, de neînălțat. Nu s'a renunțat la speranța că se vor evita dificultățile, căci toate puterile sunt animate de sincera dorință să vadă pacea cât mai curând restabilită și se arată dispuse să intervină chiar la Constantinopol în acest sens. După cât se afirmă dificultățile cari împiedecă Poarta să cedeze, sunt de domeniul politicii interne. Înainte de toate e vorba de atitudinea partidului militar care exercită și acum presiuni asupra guvernului, cerând continuarea rezistenței.

Constantinopol. — Ambasadorii marilor puteri s'au prezentat la Kiamil pașa rugându-l să manifesteze mai multă prevenire în ședințele tratatelor de pace dela Londra și să nu provoace intreruperea tratatelor. Mai ales ambasadorul rus Giers stăruiește foarte mult pe lângă Poartă să fie mai conciliantă iar în chestia Adrianopolului caută o astfel de soluție, care să mulțamească ambele părți. Rușii au propus soluția așa, că Adrianopolul să rămână în posesiunea turcilor cu condițiunea că aceștia să dărâme fortăreața, deoarece este exclus — spun rușii, — că Bulgaria să tolereze în spatele ei o fortăreață, cum este cea dela Adrianopol. Cercurile militare sunt foarte nemulțumite cu Kiamil pașa, din care cauză se așteaptă mari surprize. În capitala Turciei se manifestă multă încredere față de succesul flotei turcești, iar după raportul căpitanului de fregată Reuf bei, sultanul încă înclină spre opinia partidului militar. Enver bey, care a fost primit în audiență la sultanul, va primi un înalt rol de comandă la Cealgea.

Londra. — Conflictul dintre bulgari și greci din cauza Salonului, a devenit foarte acut. Toate stăruințele delegatului sârb Novacovici pentru mijlocirea unei împăcări între aceștia, s'au dovedit zadarnice. Intreagă opinia publică bulgară pretinde un război împotriva Greciei, în cazul dacă aceasta nu ar ceda bulgarilor Salonul.

Relațiile româno-ruse.

Viena. — „Neues Wiener Tagblatt” publică sub titlul „Impresii din București”, un foarte interesant articol care a făcut mult șgomot în cercurile politice. Ziarul spune că observațiile acestui articol emană dela o foarte importantă persoană, probabil însuș regele Carol.

„In timpul din urmă — spune menționatul personaj — Rusia a arătat României tot mai dese semne de prietenie. Acestea s'au început cu vizita mai multor ofițeri ruși și au sfârșit cu predarea bastonului de feldmaresal regelui Carol.

„Cu prilejul jubileului de 40 de ani de domnie regele Carol a primit o telegramă în termeni foarte călduroși dela țarul Nicolae. Când a cetit telegrama regele a devenit foarte serios și a zis: „Cred că în curînd se va declara un război contra Turciei”, și așa s'a și întâmplat.

Acest pasaj al articolului e foarte mult comentat, intru cât tradează că regele Carol pune războiul în legătură cu Rusia.

„România — continuă articolul — cu neutralitatea ei a ajutat Bulgaria spre succes și se vede că Bulgaria va da României compensații, intrucât aceasta cere numai o parte de pământ în importanță strategică. O creștere teritorială a României s'ar putea admite numai în părțile locuite de Români, spre Basarabia sau Ardeal, unde trăiesc peste 3 milioane de Români. Cu toate acestea nici un om din România nu se gîndește decât la o întărire a relațiilor economice cu Austro-Ungaria”.

Monarhia și Balcanii.

Petersburg. — În sedința de ieri a clubului național Bucikow a făcut declarații despre rezultatele călătoriei dsale în Balcani și despre actuala situație politică. Intre altele Bucikow a spus, că respingerea sârbilor dela mare este numai primul pas al Austro-Ungariei, iar mai târziu ea va pretinde, probabil, reducerea contingentului armatei precum și al celei artileriei sârbești. Austro-Ungaria se nizuiește să dovedească, că popoarele balcanice numai gravitând spre monarhia austro-ungară vor putea să progreseze, dimpotrivă gravitarea acestora spre Rusia numai strica le-ar putea.

Conflict româno-bulgar?

București. — În cercurile financiare de aici s'au răspândit șvonuri alarmante, după cari înstitutele financiare mai de seamă ar fi avertizate din partea guvernului să-și reguleze atacurile cu Bulgaria.

„Viitorului” i se comunică din Sofia, că Bulgarii fac iarăș întinse pregătiri militare, deoarece cercurile politice bulgare sunt de credință, că un conflict între România și Bulgaria e iminent mai ales, că Sobrania bulgară nu se va învoi să se cedeze României teritor bulgar.

România pentru Românii-macedoneni.

București. — D. ministru de finanțe a prezentat camerei un proiect despre 100.000 franci pe care sumă ministerul de externe o ar întrebuința pentru ajutorarea Românilor din Turcia și a celor cari au suferit în urma războiului.

Înțelegerea româno-bulgară.

Londra. — D. Mișu, noul ambasador al României din Londra, va lua parte la desbaterile reuniunii ambasadorilor cari ating chestiile României. D. Mișu a primit instrucțiuni să trateze în mod neoficial cu Daneff în privința pretențiilor României. România pretinde cedarea Silistrei și a Cavarnei.

Grecii ocupă Coritza și Mitilene.

Atena. — Grecii au ocupat Coritza. Dușmanul a fugit la sud. Garnizoana turcă din Mitilene, 1700 oameni, s'a predat.

Ingrijorarea Bulgarilor.

Deși pacea a fost propusă de Turci, totuși, dorința de a fi încheiată cât mai curând o manifestă mai mult învingătorii decât învinșii. Într'adevăr se pare că Turcia a cerut să se încheie armistițiul și să înceapă tratativele de pace, mai mult cu gândul de a se pregăti de război, decât a-l termina. Chiar din prima zi, când delegații statelor beligerante s'au întâlnit, imputerniciții Turciei au cerut o amânare de câteva zile, ca să capete instrucțiuni dela guvernul din Constantinopol, în privința delegațiilor Greciei, care, după cum se știe, n'a încheiat nici acum armistițiul.

Deși ea exterior, cererea aceasta pare destul de justă și cu neputință de a fi refuzată, totuși nu se poate ascunde intențiunea Turcilor de a provoca trăgănări din cari să se folosească.

În vreme ce la Londra se fac întâlniri și convorbiri scurte între delegați și amânări relativ lungi, la Constantinopol se iau măsuri strașnice pentru continuarea războiului. Știrile ne spun că din Anatolia sosesc zilnic trupe proaspete pe malul european al Bosforului, că în Galipoli s'au adus soldați curzi din cei mai încercați, cari au format un corp întreg de armată, al cărui rol va fi să împresoare pe Bulgarii dela Ceatalgea, că în jurul Constantinopolului se fac mari pregătiri de apărare, și că armata turcească dela Ceatalgea este cu totul reorganizată și simțitor sporită.

Fără îndoială, că dacă lucrurile acestea ar fi adevărate — și n'avem motiv să credem contrariul — atunci, în cazul când tratativele s'ar întrerupe și războiul ar începe din nou, Bulgarii împreună cu aliații lor s'ar găsi într'o situație cu totul alta decât aceea dela începutul armistițiului. Și situația schimbată devine cu atât mai defavorabilă aliaților, cu cât se confirmă că Grecii, credincioși tradițiunii lor, au fost cu desăvârșire învinși la Iannina, și respinși pe mare încât nu li se mai vede urma, iar munteneșii îndepărtați dela Scutari și reduși în așa stare încât să nu mai poată continua lupta.

În asemenea împrejurări, bine înțeles că Bulgarii și aliații lor în genere le convine mai bine să se întrerupă cât mai curând tratativele, decât să lase pe inamic să se întărească. De aceea presa bulgară este alarmată și atrage în mod serios atențiunea delegațiilor Bulgariei la Londra, ca să nu mai consimtă la trăgănările turcești, pentru ca în modul acesta patria lor se expune la un mare pericol.

„Fără îndoială, zice „Vecerna Posta”, că este datoria comandantilor armatei noastre să ia măsuri prin cari să zădărnicească mișcările turcești cari voesc să ne lovească pe la spate. Dar în orice caz, în momentele acestea prea importante pentru țara noastră, credem că ar fi bine ca guvernul să dea instrucțiuni delegațiilor noștri să pună capăt amânărilor și trăgănărilor intenționate ale Turcilor pentru ca într'o zi să nu ne căim amarnic pentru indulgența noastră. Fie ca amânarea admisă să fie cea din urmă, pentru că ori ce vreme pierdută este numai în desavantajul nostru”.

Desigur, situațiunea Bulgarilor este de așa natură, încât trebuie să se grăbească, dar grăbindu-se bineînțeles că vor trebui să cedeze multe din pretențiunile lor, căci altfel s'ar expune să continue războiul, al cărui rezultat va fi și mai problematic ca până acum.

În privința aceasta ingrijorarea presei bulgare este întemeiată.

Desvelirea monumentului lui Barbu Știrbey la Craiova.

— Discursul principelui Ferdinand. —

Sâmbătă s'a făcut la Craiova cu mare solemnitate desvelirea monumentului fostului domnitor al Munteniei Barbu Știrbey. În numele orașului vorbește d. N. P. Guran, președintele comisiei interimare. Ia apoi cuvântul A. S. R. Principele Ferdinand și rostește următorul discurs:

În mintea noastră, mai triăeste via amintire a serbării din Iași când, în vechea capitală a Moldovei, întâiul rege al României a desvăluit monumentul lui Cuza Vodă, întâiul Domn al Țărilor unite.

Astăzi mă cuprinde o adâncă și firească bucurie când în numele prea iubitului Meu Unchiu, pot presida, în orașul vechilor Bani, ridicarea statuei lui Dimitrie Barbu Știrbey, ultimul Domn al Țării de dincoace de Milcov.

Cu adevărată mulțumire sufletească salut deci patriotica dvoastră inițiativă de a duce înaintea ochilor urmașilor chipul unui bărbat a cărui Domnie a lăsat urme trainice în organizarea statului.

Crescut la moșiile părintești, în frumoasa Oltenie, în mijlocul vieții de muncă țărănească s'au dezvoltat alesele lui însușiri sufletești și s'a format caracterul lui atât de leal, atât de nobil.

Înzestrat cu o cultură sănătoasă, el se îndeletnicește de aproape, în lunga lui viață administrativă cu ocărnuirea țării și capătă cunoștințe adânci a nevoilor statului.

Chemat la domnie în 1849, în niște timpuri așa de turburate, atât înăuntrul cât și peste hotare, care au adus și ținu la noi numeroase armate de ocupații străine, el a fost pentru țara apărătorul cel mai dibaciu și organizatorul cel mai încercat.

Ca Domn, el lua în mână aducerea la îndeplinire a multiplelor reforme a căror trebuință o simțise în lunga sa carieră, care îl dusesese prin aproape toate ramurile dregătoriei.

Opera lui de reforme îmbrățișă toate direcțiile. Nu mă voi întinde asupra lor; totuși sunt două care au ieșit șefii cari au condus, aproape 30 de tept.

Judecând în mintea lui clară, care pătrundea și viitorul, că o țărănie slobodă, mulțumită și tare este unul din stâlpii cei mai puternici și siguri ai unui stat trainic, Vodă Știrbey a depus o neobosită sollicitudine pentru regularea chestiei rurale, prin măsuri de ocrotire pentru munca țăranilor, și a pregătit astfel terenul pentru reformele ulterioare.

Alături de aceasta, s'a gândit și a lucrat cu rîvnă la reorganizarea armatei. Prin întemeierea școalei militare, a creat pepiniera de ofițeri din care au ieșit șefii cari au fondus, aproape 30 de ani în urmă vitejii noștri la izbândă.

Prin înființarea grănicerilor, a dorbanților și a altor corpuri de trupe, a pus temelia puterii armatei de azi. Armata noastră trebuie deci să-l privească cu recunoștință. Ca amintirea lui să fie de-a pururea păstrată în ostirea română, M. S. a ordonat ca în regiment Mehedinți, No. 17, să poarte de aci înainte numele de „Regimentul Știrbey Vodă”.

Uitându-ne la opera lui de organizare așa de vastă, ne întrebăm: cum în șapte ani de domnie, sub apăsarea grea a ocupației străine, și bătut din toate părțile, Barbu Știrbey a putut să pună la cale atâtea reforme prin cari, pe tăcute, se pregătea renasterea economică, militară și culturală a țării?

Răspunsul îl găsim în întreaga lui viață de muncă și jertfe, închinată binelui obștească și în firea lui măsurată care se oglindește în cuvintele sale atât de chibzuite:

Patriotismul nu stă în cuvântări sonore și pompoase, ci în lucrări sistematice și de lungă răbdare.

Chipul lui, turnat în bronz, se înalță acum pe pământul său natal al Olteniei, pe care l'a iubit atât, dar memoria acestui suflet nobil va sta pentru totdeauna zugrăvită în inimile noastre.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Decembrie 1912.

† Ioan Mincu.

Un artist rar care a dispărut, un suflet de elită care s'a stins aproape solitar, inclinat ca acele sensitive, cari în amurgul zilei își readună dantelele din tate ale foilor lor. Un sensitiv și un solitar, iată ce a fost acest artist, care n'a bătut toba cea mare a reclamei în jurul calităților sale într'adevăr reale.

Cu Mincu dispărea unul din ultimii supraviețuitori din acea pleiadă de artiști, din care Grigorescu marele meșter al penelului, Georgescu marele nostru sculptor și Caragiale dramaturgul nostru național au fost strălucii protagoniști ai renașterii artistice în România în diferitele ei etape de viață națională, mai ales însă în ultimii 50 de ani ai secolului trecut, din care ne mai rămân din fericire coloristul Mirea și Delavrancea, pastelul lin, viguros și multicolor.

Anume le grupăm aceste nume la un loc, nu numai pentru că prietenia i-a unit în viață, dar pentru că mai ales afinitățile lor artistice avură aceleași rădăcini adânci în sol. Mlădita viguroasă a solului nostru național, Mincu, ca și ceilalți pe cari i-am numit, a avut caracteristica înăsură că n'a fost un desrădăcinat. Dotat cu acea scânteie sublimă cu care arta luminează sufletul așezilor ei, Mincu a fost în arhitectura noastră un precursor al renovării, un cercetător tenace, care a știut să aștepte și să folosească în vechea arhitectură a monumentelor noastre amănuntele artistice, pentru cari îi vor fi recunoscători toți cei ce lucră și vor lucra, pentru ca să fixeze un stil românesc.

Modest, dar și înțeleghător al posibilităților pe cari munca înviersunată a unei întregi vieți de om poate să aducă operei de renaștere arhitecturală, căreia i s'a dedicat, Mincu n'a voit nici odată să îmbrățișeze totul în opera sa. Pentru aceea ce gust, ce înțelegere superioară în căutarea amănunțelor arhitectonice! Nu vom cita aici ceea ce rămăsese din opera arhitectului, dar nu putem rezista plăcerii de a reaminti restaurarea bisericii Stavropoleos, care va rămâne de sigur o capodoperă nu numai de gust și de pricepere, dar și de știință arhitectonică a lui Mincu. Acest juvaer de artă bizantină-română, din care timpul vrăjmas a distrus trei părți, și pe care Mincu a știut să-l restaureze cu o dragoste de adevărat artist și cu conștiința unui savant, va fi pentru totdeauna cea mai mare cinste pentru dânsul. (La Politique).

„Neamul Românesc” n'a dispărut! D. Iorga, directorul și proprietarul revistei „Neamul Românesc” ne scrie următoarea epistolă:

Domnule director,

În legătură cu notița dv. de pe p. 8 a nr. 268 mă grăbesc a vă înștiința că, dacă d'voastră nu primiți „Neamul Românesc” din cauza bunilor noștri aliați și viitori frați de arme, foaia mea n'a dispărut. Cât voi avea un dram de putere în mintea mea și cât voi găsi un ban în buzunarul meu, nu va dispărea! Când ați anunțat posibila lui dispariție, nu v'ați gândit ce poate însemna convingerea și statornicia la un om!

Primiți, vă rog, salutările mele.

Relativ la epistola dlui Iorga ne permitem a face următoarea observare: noi n'am scris notița din nr. 268 al ziarului nostru că a dispărut revista „Neamul Românesc” din motiv că ne-am pierdut încrederea în „convingerea și statornicia” d-sale, ci pur și simplu din cauză că apărând o nouă foaie naționalistă, „Lumina nouă”, noi am crezut că această foaie apare în locul „Neamului românesc”, pe care nu-l mai primim de luni întregi „din cauza bunilor noștri aliați și viitori frați de arme”, cum scrie d. Iorga. Ne bucurăm că numărul foilor naționaliste din regat sporește mereu, dar mai ales ne bucurăm că „Neamul Românesc”, care a adus neprețuite servicii cauzei românești, apare și mai departe. Represaliile „viitorilor frați de arme” ai Româ-

nilor față de „Neamul Românesc” ne împiedecă de a ne folosi de prețioasele articole ce apar într'ansul.

De altfel, represaliile aceste nu se mărginesc la pressă, ci privesc tot ce e literatură, știință sau artă românească. Nenumărate scrieri românești au fost interzise în Ungaria, iar artiștii și cântăreții români sunt sistematic împiedecați de a se manifesta. E destul să amintim ce au pățit: Agatha Bârsescu, soția Bârsan și diferiți cântăreți cari aveau în programul lor vre-o bucată în românește.

În schimb, în București, apare nesupărată o foaie maghiară, toate gazetele ungurești au liberă trecere acolo, nici o scriere maghiară n'a fost interzisă, societățile ungurești se manifestă nesupărate și se bucură chiar de favoruri, nici odată un artist ungar n'a avut de suferit vr'un neajuns.

Se poate tolera la infinit o asemenea stare de lucruri, fără a provoca iritațiuni justificate în opinia publică românească?

O fi având guvernele înalte și grave motive de a face pe surdul în această chestiune, dar cu sistemul acesta lumea va fi împinsă să își facă singură dreptate cum va putea. Toate au o margine — până și răbdarea românească față de maghiari.

Pentru ziarul „Scara”. În numărul de Marți al ziarului „Scara” din București se publică un articol intitulat „Elementele vrajbei naționale”, în care ni se face imputarea nedreaptă că într'un articol de fond l'am laudat pe d. Ionel Brătianu, cece înseamnă că ne-am fi amestecat în frământările interne din România și ne-am fi pus în serviciul partidului liberal. Articolul din ziarul nostru, intitulat „Conștiința națională”, a fost scris de un talentat publicist ardelean, care nu face parte din redacția noastră și care n'are nici în clin nici în mănecă cu partidele politice din România, a căror activitate o privim numai sub aspectul general, fără să ne amestecăm în certele dintre partidele politice din regat. Facem odată pentru totdeauna declarația că nu ne-am pus nici odată în slujba vre-unui partid politic din țară, și nu ne vom pune nici de acum înainte. Aceasta spre știre!

Redacția „Românului.”

Dela Reuniunea femeilor române din Arad și provincie. Expirând termenul fixat pentru extradarea obiectelor sorțite în loteria Reuniunii și rămânând neridicate multe obiecte, — comitetul Reuniunii prețuind obiectele rămase, a decis ca să fie vândute din mână liberă în decurs de 15 zile dela data acestei publicări. Marele public românesc este anunțat, că obiectele aceste, *fixate cu un preț foarte moderat*, se pot cumpăra la locuința dnei prezidente a Reuniunii, strada Rêvai nr. 13. Obiectele nu numai că sunt frumoase, dar sunt tot atâtea produse de artă românească. **Comitetul Reuniunii.**

Pentru fondul ziaristilor. D. Rudolf Oprean, inginer, din prilejul logodnei d-sale cu d-soara Elisabeta Rosenauer, a dăruit fondului ziaristilor români suma de 20 coroane. Sincere mulțumiri și urări de bine.

Pentru școala de fete din Cluj. Avem onoare a convoca prin aceasta adunarea generală a „Fondului pentru înființarea unei școli de fete române în Cluj” pe 30 Decembrie n. 1912. în localul școlii gr. cat. de fetițe din Cluj, d. a. la orele 4 cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul casarului. 4. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal, examinarea socotelilor și înscrierea de membri noi. 5. Alegerea comitetului. 6. Eventuale propuneri, cari sunt a se înainta presidentului cu 3 zile în-

nainte de adunare. 7. Inchiderea adunării. Cluj, la 22 Decembrie n. 1912. *Ioan Isalcu*, președinte. *Andrei Pora*, secretar.

Știri din Viena. Ni se scrie: Joi în 6 (19) Decembrie, la ora 4 p. m. s'a celebrat cu mare pompă căsătoria bisericească a dlui dr. Constantin Jormescu, directorul consiliului superior de agricultură din București și profesor la școala de agricultură dela Herăstrău, cu d-soara Elena Căncea din Craiova. De față au fost peste 150 de membri ai coloniei române. Binecuvântarea s'a dat prin S. Sa Pavel Boldea și d. diacon Nicolae Popescu din București, iar nuni au fost dl și dna C. Poenaru din Craiova. Sfântul act a fost încheiat prin o prea frumoasă cuvântare a S. Sale protopresbiter Boldea. Persoanele străine invitate au privit cu multă admirație frumosul nostru serviciu religios precum și admirabilul cvartet bisericesc compus din dnii Medrea, T. Kavasi, L. Nicorescu și I. Popovici.

Societatea „Clubul Român” și-a ales un nou comitet. Adunarea generală de alegere s'a ținut pe Langeasse în localul „Lehrerhaus”. Au participat numeroși muncitori români. Dintre membrii coloniei asistă dnii general Marcu, protectorul societății, Sterie Ciurcu, Dr. Marius Sturza, Lazăr Popovici, prof. C. Nedelcu și numeroși studenți. Societatea „Clubul Român” a fost înființată acum zece ani. Scopul ei principal e de a strânge la un loc pe toți muncitorii români din Viena, ferindu-i astfel de înstrăinare. Lucrul e lesne de înțeles. Viena, ca ori ce oraș mare, numără foarte mulți muncitori. Aici ideea salvatoare a emancipării sub scutul steagului roș, a prins și prinde rădăcini puternice. Conducătorii Români din Viena au înțeles că drumul tuturor libertăților nu duce prin casa în care se lapădă ideea de neam, religie, suveranitate și patrie. Au înțeles cu alte cuvinte că revendicările cele mai largi trebuie făcute prin respectarea acestor vechi și veșnice instituțiuni. Și de aceea s'au gândit că nu e bine să lase atâția Români pradă înjurărilor primejdioase. S'au adunat la un loc, le-au făcut bibliotecă, le-au ținut conferințe, le-au dat sfaturi. Bine și frumos au făcut. Munca a prins bine. De vre-o doi ani însă, ea a încetat. Acum însă prin energia noilor tineri veniți, prin renunșarea unui lucru ajuns rău, prin grija de a nu se pădădui o faptă bună, s'a înjghebat din nou — mai puternic — „Clubul Român”.

Au vorbit la această adunare cu multă însuflețire dnii Sterie Ciurcu, Dr. Marius Sturza, Dr. Lazăr Popovici, C. Nedelcu, Vitencu, studentul Doroftei, Cipar s. a. S'a pus la vot alegerea noului comitet, reușind dnii Vitencu, președinte, C. Nedelcu, vice-președinte, Balan, secretar, Sandulovici, casier, Telegă, controlor. **Cor.**

Sedințe literare și politice la Paris. Ni se scrie: A treia sedință literară și politică numită *cenaclu* a avut loc Joia trecută la Paris în sala de recepțiune a hotelului „Cluny-Square”. Și de data aceasta a domnit o vie animație și asistența a răsplătit cu aplauze sincere pe domniile cari au binevoit să delecteze distinsa asistență.

D. Emil Stoescu, licențiat în științele matematice, unul dintre puținii noștri tineri cari și-au luat licența „magna cum laude” a ținut o interesantă conferință asupra „Evoluției științei astronomice din primele timpuri până în prezent”. Dsa a nimit auditorul prin *desăvârșita sa expunere științifică* și prin competența sa așa de rară la o vârstă tânără. Într'un stil atrăgător dsa ne-a făcut să urmăm cu atenția încordată expunerile dsale asupra progreselor pe cari le-a realizat, în cursul secolelor, astronomia. Conferința aceasta pe cât de interesantă pe atât de instructivă a fost urmărită cu mare interes și conferențiarul a fost răsplătit prin aplauze furtunoase.

D. Radu Pădeanu, unul din simpatici membri ai elitei românești, a ținut o frumoasă conferință asupra operei lui Shakespeare, *în limba franceză*. Dsa a dovedit că posedă la perfecție limba lui Racine și Victor Hugo. Titlul conferinței a fost: „Entrevue de Mabeth et des trois sorcières”. Am remarcat simțul critic eminent al dlui Pădeanu. Tot dsa a recitat apoi cu multă artă, tot în limba franceză, „La mort de Hyppolite” din „Phaedra” lui Racine.

D. Gabriel Pădeanu, prin recitățile dsale a format punctul de atracțiune al seratei. Dsa ne-a recitat „La Veillée” de Francois Coppée, și „Le Monologue de Don Diego” din „Cid”-ul lui Corneille (Actul II, scena I), tot în franțuzește. Asistența l'a aplaudat mult.

Discuțiunile politice au fost amânate pentru ședințele viitoare, așteptându-se rezultatul tratative-

lor de pace din Londra precum și rezultatul acțiunii diplomatice a guvernului român. Pentru ședința viitoare s'au înscris numeroși oratori ca să ia cuvântul.

În numeroasa și distinsă asistență am remarcat pe: Doamna Ghika, dna Em. Lăzărescu, contele de Armagnac, dsoara de Vancouleur, literată, contesa de Beauséant, d. Mircea R. Șirianu, d. Alex. Em. Lăzărescu, Em. Boteanu, medic, dnii Ștefan Stănescu, avocat, Mih. Rădulescu, avocat, d. Marcel Bomboy, publicist francez, etc. etc.

Observator.

Cât bir au plătit Românii Turcilor? Lupta economică din București în numărul său dela 2 Decembrie v. făcând socoteala peșcheșelor pe cari le-a plătit România Turcilor dela Mircea cel Mare până la războiul independenței găsește că dela 500 de lei vechi pe cari îi plătea Mircea cel Mare ele s'au mărit până la 1.000.000 lei pe cari îi plătea țara românească pe timpul lui Scarlat Ghica.

Cam scump costa un scaun de domnitor!

Accident de aviație. În aerodromul Cubay, în Franța, a avut loc un accident de aviație. Făcând un sbor, aviatorul Collarien a luat într'un biplan și pe fiul ministrului de marină Delcassé. Când au ajuns la o înălțime de 30 metri, biplanul s'a izbit de un aparat pilotat de un ofițer. Amândouă aparatele s'au prăbușit la pământ. Pe urma accidentului tânărul Delcassé s'a ales cu mai multe fracturi și răni dar fără leziuni interne. Starea sa e satisfăcătoare.

Prisonierii turci. Iaver Pașa, unul din cei mai deștoinici generali turci, care a fost făcut prizonier cu întreaga lui divizie de cătră bulgari, a fost adus la Sofia.

În capitala Bulgariei i s'a pus la dispoziție lui Iaver Pașa un întreg apartament dela clubul militar din Sofia. Aici generalul turc își petrece timpul cetind sau plimbându-se și conversând cu cei din anturajul său.

Ziarele bulgare (Dnevnic) povestesc unele scene și pretențiuni ale lui Iaver Pașa. Așa se spune că generalul a refuzat diurna de 20 de lei ce guvernul bulgar i-o servește pe motiv că această modestă sumă nu-i ajunge nici măcar să-și plătească cheltuielile ce le face zilnic numai pentru cafele, și că el are nevoie de cel puțin 50 sau 60 de lei pe zi.

Dorința lui Iaver Pașa a fost însă îndeplinită, căci raportându-se cazul autorităților militare superioare, acestea au ordonat ca să i se satisfacă toate dorințele acestuia, ca să nu aibă nici un motiv de supărare.

Mișcări rutene. Câteva comune maramurășene, după informațiile ziarelor rúngurești, unde populația rutenă e în masă compactă, ar fi ascunzând cuiburi periculoase de mișcări agresive. Cărciumele gem de adunări rutenești. Nu se cunoaște încă caracterul acelor mișcări dar se cunosc dispozițiile jandarmerești luate împotriva răsculaților, cari au infundat temnițele.

Plăcinte unghurești. Mare splendoare în sioul unghuresc, multă celebrare de cultură națională iudeo-maghiară, și de bună seamă că noi nu puteam să nu fim sacrificați cu acest prilej. Ziarele jidovești s'au milostivit să servească cetitorilor naivi câteva plăcinte. E un neam blăstămat așa al nostru și nu vrea cu una cu două să se unghurizeze, deci le e o mare piedecă în drumul faimos al civilizației, dar neamul unghuresc în astfel de zile mari are cea mai mare lipsă de întărire sufletească și deci povățuitorii civilizației iudeo-maghiare folosesc mijlocul cel mai eficace: *autosugestiunea*. Prin acest microscop magic unghurii se văd mari, grași, cu muștațele-săbii, strălucitori plimbându-se pe galeria lumii (Ungaria) care le aduce osanale și imnuri. Natural: Românii li se par sub călcăie, cărindu-le în hambare ziua-noaptea greime de bucate, dărdăind de frică la vederea cumplutului stăpân. Auziți: „valahii maghiari” se înmulțesc pe zi ce trece și în Ardeal masse compacte de valahii sunt complect asimilate. Comitatele: Treiscaune, Murăș Turda, Oșorheiu și Cic sunt pe deplin unghurizate, iar procesul își face ravagiile sale „naturale” cu cea mai solidă înaintare în toate părțile românismului și a pătruns și în inima Ardealului. A sunat ceasul maghiarizării și pentru părțile arădane, cari trebuiesc curățite de duhul valah.

Halal de vastele cunoștințe etnografice, sociologice ale perciunaților și șovinștilor, — decât că ele sunt vârite în microscopul sugestiei și lipsite de simțul realității.

Neputința păcii. Pacea o să se închee. Dar, nu s'a sfârșit războiul. O! nu vrem să îngrozim lumea cu o veste pe care sficiunea acestor note n'ar putea-o cuprinde nici trâmbita. O să se închee pacea, pacea dintre oameni. Dar, pe teatrul războiului care se sfârșește, luptă încă, nevăzut și implacabil, un vrăjmaș cumplit, pe care nu-l poate împăca nici armistițiile, nici convorbirile diplomaților.

Când trepele au pus arma la picior și caută să se convingă de ceea ce conducătorii lor au voit să facă și să desfacă, vrăjmașul acesta lucrează fără încetare, mai presus de dorințele de liniște ale oamenilor și fără atenție pentru osteneala celor cari au avut nenorocul să scape vii.

E holera.

Cu ea încă nu s'a putut încheia armistițiul.

Ea n'are ambasadori, pentru că nu vrea să vorbească cu nimeni. Nici nu primește ambasadori pentru că ambasadorii — suntem convinși — nu ar putea găsi destule scrisori de acreditare pentru ea să îndrăznească a i se infățișa...

Am publicat în ziarul nostru povestirea unui martor ocular, care s'a plimbat pe câmpurile unde se desfășurase nebunia și vitejia omenească și pe cari stăpânește acum furia infometată a holerei.

Mii de muribunzi acopăr drumurile care duc spre Constantinopol, și urletele lor sunt par'că imnul din urmă al deșertăciunii vredniciei și bravurii omenești. Tifii cari gonesc câmpurile, goi, cu părul smuls, cu ochii secați de setea aprigă care-i roade, și cari se

prăvălesc în șanturi, spintecându-și pântecile cu unghiile.

În cimitirile din jurul Constantinopolului s'au îngământit toți acei nenorociți goniți de năvala vrăjmașului biruitor și de groaza flagelului, acolo, deasupra mormintelor, și-au făcut adăposturile în cari se smuncesc zălarnic să scape din ghiarele morții. Trebuie să fie, fără îndoială, un spectacol pe care nici Virgil nu l-a putut arăta lui Dante: Oamenii aceia cu ochii stinși de veninul care le arde vinele, ducând în boțete, pe brațe, pe cei cari s'au sfârșit în cea din urmă convulsione.

O! vitejii omenească, ce dureros de neputincioase sunt isprăvile tale!

Și, totuși, lumea zice că e pace. Și. Bulgarii se pregătesc să jubileze.

Excelenta revistă literară „FLACĂRA”, la care colaborează cei mai de seamă scriitorii români de pretutindeni, a intrat în anul al doilea al binecuvântatei ei existențe.

Cu acest prilej, „FLACĂRA”, dorind să pătrundă și în Ardeal în colțurile cele mai depărtate ale românismului a hotărât să reducă și pentru Românii din Ungaria abonamentul, în ceea ce privește preții și inv. sătești. Deci pe viitor preții și învățătorii români din Ungaria vor plăti abonamentul anual la „FLACĂRA”, în loc de 8 lei, numai cu 6 lei și 60 bani.

Indemnăm pe toți cetitorii noștri să se aboneze la această revistă care stă cu atâta cinste în slujba idealului cultural al neamului.

Lo. 685.

ORONICA SOCIALA

Producțiune cu elevii în Cluj.

Corpul învățătoresc dela școala gr. cat. de băieți și fetițe din Cluj invită la producțiunea ce o va aranja cu elevii, Duminică în 29 Decembrie n. 1912, în localul școalei, d. a. la orele 4, cu următorul program:

1. Colo'n n sus, colindă, corul elevilor. 2. În seara de Crăciun, declamare. 3. Păsărica'n timpul iernii, corul elevilor. 4. „Văjăie vântul, declamare. 5. Moara, corul elevilor. 6. Mama, declamare. 7. Cel din veci făgăduit, colindă, corul elevilor. 8. Cucule peană glabenă, corul elevilor. 9. Moș Crăciun, declamare. 10. O ce veste, colindă, cor mixt.

Ofertele benevole în scopul provederii elevilor săraci cu haine și încălțăminte se primesc cu mulțumită și se vor cuita. — *Corpul învățătoresc.*

POȘTA REDACȚIEI.

Ș. Trimite-ne pentru nrul de Crăciun altceva și așa, ca să nu fim nevoiți a tăia... Nu uita că „Românul” apare la Arad. Multe salutări colegiale.

A. L. Sunt încă tot numai licăriri slabe. Mai încearcă.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOOOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Ștefan

(186)

— Ormare —

Stabilind o ordine exemplară în toate părțile domeniului său, și văzându-i mersul ferm, regulat, imprimat ori cărei exploatare, marelui mașini agricole, prin numeroasele resorturi pe cari le va mânui însuși cu o mână sigură și neobosită. Hotărât, lucrul va clocoti în toate părțile, și, tot așa precum, într'o moară mișcată de un șuvoi de apă viguros și continuu, făina iese repede din grăuntele pe care îl sfarmă piatra, el va merge în curțile sale, și la părău, pe mările lacului și ale mașinei, și în scobiturile văilor, să examineze tot ce lumea disprețuește, tot ce ignoranța și trândăvia respinge, toate rămășițele, și rogozurile, și stuhurile, și solzii peștilor, și pădurile rășinoase, și pe cele oleaginoase, și pe cele textile... și frunzele uscate, și diferitele gunoaie, va încerca totul, și va demonstra oamenilor săi utilitatea oricărei rămășițe.

În vremea acestei visări imaginea perfectului proprietar părea a sta drept înaintea lui și a-i inspira idei luminoase; Constanjoglo era mai puțin perfect decât imaginea pe care el o întrezărea, și cu toate acestea Constanjoglo era întâiul om din Rusia pentru care simțise o adevărată stimă lipsită de orice scrupul. Până în ziua aceasta nu stinase un om decât rangul, gradul civil, într'u cât era superior celui al său, ori viziile puternic caracterizate și de cari se simțea incapabil; niciodată, până a nu cunoaște pe Constanjoglo, el nu pretuse pe nici un om pentru spiritul lui. El gândia că în fața unei asemenea ființe nu era de glumit, că trebuia să fii tu însuși, cu naturelul tău, și să nu joace pe comedianul, și că în ochii lui nu era pe pământ nimic agreabil decât solidul și utilul, calitate care era destul de suficientă, se pare spera a de cumărare ar găsi într'un fel oarecare, fie

Eroul nostru avea de câteva ore proiectul de a cumpăra pământul lui Khlobuef, și iată prin ce mijloc: avea în stăpânirea sa zece mii de ruble, și socotea că ar mai putea împrumuta încă cincisprezece dela Constanjoglo, luând, pe cum s'a văzut, notă bună de ceea ce zisese acesta, că era gata să ajute pe orice om însuflețit de sincera dorință de a face avere, și, cât despre su-

mă, și despre ceea ce trebuia pentru cheltuielile de cumpărare ar găsi într'un fel oarecare, fie pe cale de împrumut ipotecar, ori numai făcând să aștepte...

Ei, Doamne! câți datornici nu fac astfel! Plimbi pe creditor până îl obosești; marș, marș, marș, aleargă prin tribunale; te târi prin pulberea grefelor, dacă asta-i buna ta plăcere, dragul meu!

Cicikof visa vreme îndelungată la toate acestea. În cele din urmă somnul, care, de mai mult de patru ore, ținea în brațele lui, cum se zice, pe toți ai casei, cuprinse și pe eroul nostru în dulcea sa îmbrățișare.

Bunul Cicikof se adânci într'un somn atât de sănătos că spectacolul ar fi umilitor pentru aceea din cetitorii mei pe cari îi tulbură insomnia. Mă voiu abține, cu respect față de aceștia din urmă, de a descrie în amănunte somnul acesta, mărginindu-mă a-l califica somn eroic, căci cineva trebuie să-și aducă aminte că scriem aici o epopee, și nu crutăm, așa credem nici una din resursele poetice pe cari ni le oferă timpul care trece.

(Sfârșitul cantului XVI).

(Va urma.)

x Inștintare. Aducând la cunoștința on. public transformarea radicală a camerei uscate de aburi și punând-o la dispoziție publică, totodată anunțăm on. public că luând în considerare scumpirea cărbunilor și siliți și de alte împrejurări începând dela 16 Decembrie am urcat prețul scâlzei pentru femei și bărbați la 1 cor. 20 fil. Pentru zilele de Luni, Miercuri și Sâmbătă sunt valabile numai biletele cumpărate la cassă, ori și bilete externe pe lângă o taxă supletoare de 20 fil., în celelalte zile ale săptămânii, adică **Marți Joi, Vineri și Duminică** prețurile билетelor rămân neschimbate, cari zile sunt potrivite mai cu seamă pentru publicul din provincie. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, suntem cu distinsă stimă: **Direcțiunea băii de aburi Simay.**

E. 638.

x Cuptoarele „Cora” reclamă puțin material de înălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vând cu prețuri ieftine la **ferăria Pöhm János, Arad, piața Libertății (Szabadság-tér).** (P. 427-20).

x Schimbare de local. Aduc la cunoștința on. public, că prăvălia mea din bulev. Andrassy nr. 15 am mutat-o în același bulevard nr. 16, unde on. public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula,** prăvălie de perii, articlii de toaletă, parfumuri, articlii pentru barbieri și întreprindere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praf. Telefon 506 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. He. 608

x Intreprindere nouă. O dovadă eclatantă despre rezistența comerțului în Arad e faptul, că în situația critică creată în urma nesiguranței războiului, Aradul a sporit cu o nouă întreprindere mult promițătoare. Doi foști înalți funcționari ai fabricii de benoid din localitate împreună cu d. Ludovic Hoffmann au înființat și au deschis în str. Weitzer J. sub firma „Müszaki és világítási vállalat Hofmann és Tsai” o mare întreprindere unde se găsește bogat asortiment de aranjamente tehnice și pt. luminat. Această firmă, deși în urma relațiilor ei cu întreaga țară și cu statele din Balcani, pune deosebit pond asupra faptului de a mulțumi toate așteptările mai ales a publicului din Arad cu articlii din brânza acestei firme. Ho. 675.

x Cel mai potrivit dar de Crăciun este un pian sau pianin bun și frumos din depozitul românesc de pian al prof. de muzică T. Popovici din Sibiu, strada Cisnădiei 7, asortat în vederea serbărilor cu instrumente nouă de prima calitate, cu prețuri mai ieftine ca oriunde. Se admite și plătire în rate lunare convenabile. Po 633.

x Din esența mea se poate pregăti o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat lichid, rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 filerl. Rachiu alaz, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Rozet, Vanilia, Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de Iamaica 32 filerl. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 filerl. 1 litru spirit de 96% rafinat 2 cor. 20 fil. Părul cărunt și mustața cărună se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată culoarea la **Fekete Mihály, droguerie la „Inger” în Muraș-Oșorheiu (Marosvásárhely). (Fe 424)**

Cadouri de Crăciun și Anul-nou. Asortiment foarte bogat de specialități de briliante și bijuterii de aur.

Mare magazin de obiecte de lux din argint și tacâmuri de argint. Asortiment foarte bogat de servicii de țigării, tabachere, bastone de argint. Ciasuri elegante de aur, argint și oțel. Ceasuri cu pendulă, în orice mărime. Dospărțământ speei al pentru obiecte de argint de China. Mărfuri excelente prețuri foarte ieftine.

Grallert J. és Fia.

eiasornlear și brijiinter

ARAD. bulev. Andrassy nr. 22.

NAGY JENŐ,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani. (97-

In atențiunea celor ce cumpără bijuterii!

Zirner Testvérek urmașul LISZT HUGÓ.
Budapesta, strada Váci nr. 2.

Considerând împrejurările actuale, toate obiectele de aur, bijuteriile și briliantele cefătoare în magazinul meu le pun la vânzare cu prețurile cele mai scăzute. Rog să priviți vitrina mea, unde pe fiecare obiect se află însemnat și prețul scăzut.

Rog să fiți atenți la firma! . . . Fond. în a. 1854.
E 656

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. D.ák-Ferencz nr. 7. (Di 336-41)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutiile de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la **librăria Pichler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.** (Pi 307-100)

O prăvălie,

de coloniale și ferărie, care există de 101 de ani încontinuu într'un orașel din Ardeal la poziție bună,

se dă în arândă

din cauze familiare. Cei interesați pot cere adresa la adm. ziarului. (Ba 661-)

Un candidat de avocat

caută aplicare în vre'o cancelarie advocațională. Adresa la administrația ziarului nostru. (Ca 684)

Hotel Bristol

Budapesta—Dunapart

Clădire modernă.

Cafenea elegantă.

(E 640-)

Ospățarie excelentă.

Pește uscat, sărat.

Recomand onoraților neguțatori și vânzătorii din loc și provință **marele deposit de pește uscat și sărat**, calitatea cea mai bună, și anume: morun, som mare, som mijlocel, măruneț și de totfelul de pești cu prețurile cele mai reduse. La dorință comuncie și prețurile.

Cu stimă:

Mita Gy. Palics,

(602-5)

Panciova, Telefon nr. 214.

Un candidat advocațional bun,

află aplicare cu 1 Ianuarie 1913, în cancelaria subsemnatului. Plata după învoială.

Bánffyhungad. A 660

Dr. Albrecht Lajos
advocat.

Notar în penziune,

vârsat în afacerile cărții funduare

caută un post

cu 1 Ianuarie 1913 Doritorii să se adreseze la administrația ziarului nostru.
So 659

Caut 2 comis

mai tineri, unul la brânza de spețerie și altul la manufactură. Caut totodată și

2 învățăcei

Rog pe dnii preți și învățători să-mi recomande băieți mai isteți. Pentru binefacere ofer 20 Cor.

Petru Bârsan

(Ba 686)

comersant Bozoviei.

Ba 116-280)

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

Inștintare.

Aduc la cunoștința on. public, că am repășit dela firma **Verbos A. și Fii**, unde am servit 32 de ani ca conducător și tapețier, am deschis în strada Magyar nr. 23

un atelier modern de tapețerie.

Intrând în relațiuni de afaceri cu măsarul **Sigismund Perényi** sunt în plăcuta pozițiune de a executa cele mai fine lucrări de măsurie și tapețerie.

Rogă binevoitorul sprijin al on. public: **Laurențiu Édi și Sigismund Perényi.** Stabilimentul de mobile, strada Magyar nr. 23. (E 619)

(E 382-12)

Avis!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am preluat ospățaria

„**Rozsa bokor**”,
din str. Fábrián-László Nr. 7.

(vis-à-vis de fabrica **MAXIM I. VULCU**), care o voi conduce cu cea mai mare promptitudine.

Cu deosebită stimă:

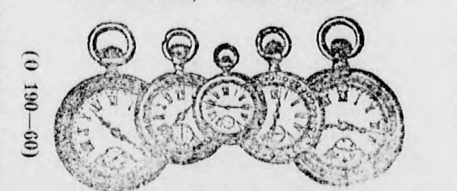
Hangai Sándor,

Ha 672

ospățar.

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

Reparaturi speciale de orologe și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate partile constitutive existente de orologe. Asigurarea orologelor și a sticlelor dela orologe contra spargerii. Reparaturi de orologe de precizie.
Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

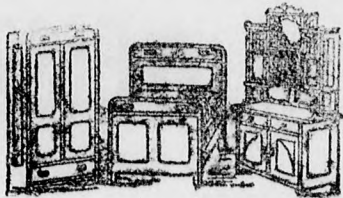
Mobile în toate stilurile * moderne
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă
zilnic deschisă, fără
săla de cumpărare.

P 184-60

Cel mai mare magazin de blănărie
DUDÁS SÁNDOR Kolozsvár Unio-u. 12.

Își recomandă în atenția on. public
din localitate și provincie bogatul
său asortiment de blănărie cu prețu-
rile cele mai convenabile. Articole
de fabricație proprie; mantale de
blană, blane de călătorie, man-
șoane, boare, căciuli pentru domni
și doamne, ultima modă și lucrate
cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice
lucrări de blănărie pentru prefacere,
căptuire, căptușirea și colierea man-
talelor. Serviciu prompt și conștiin-
țios. Numai marfă bună și execuție
de I-ul rang. (Ho 320—)

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima ca-
litate, cu marca Sa-
lamander, pentru
domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special **WEINBERGER JANOS**

Ve 247-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

buvar. Andrássy nr. 26

(Temesvár) Getato-Belváros. Neogyófi-u. nr. 18.

Hlobil János

Primul institut cu putere
electrică în Lugoj pentru
văpsirea stofelor, curățirea
chimică a îmbrăcămintelor
— și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

Primește totfelul de comande pentru văpsirea și curățirea hainelor
de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor,
perdelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din
provincie se execută prompt și conștiințios. (Ho 534-30)

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

In prăvălia românească de coloniale și delicatose a lui

Gheorghe Ștefu

din Arad, str. Deák-Ferenc n. 7.

Telefon pentru Arad și provincă 881.

Se află în cea mai bună calitate: cafea de tot soiul, zahăr, thea, prăjituri la thea, portocale, lămâi, smochine tescuite și în cunună, struguri de malaga, strugurei (stafide) pentru plăcinte, curmale (datolya) franceze, fructe zaharicate, Chocohlată de Suchard, Cacao, rahat, halva, prune uscate de Bosnia, alune din Italia, mandule, nuci, mac, praf de copt prăjituri de Dr. Oetker, tot soiul de bonboane de chocohlată, dela fabrica Heler din Viena, zaharicale și tot felul de podoabe de Crăciun (și pentru pomul crăciunului), tot soiul de fructe în sticle de dunst, diferite pecmezuri de fructe;

Vinuri fine de Tokai și Maderat, rachiu de prune și comină (drojde), toate acestea dela direct-producenți, rum de thea, tot soiul de rachiuuri dulci (liköruri) din cele mai gustoase, șampanie din Franța și patrie;

Pești: Alfisch, sardinii franceze în oleiu, ringle, păstravi, heringi afumate, precum și tot soiul de pești în saramură (murătoare);

Iore roșii, masline, cașcaval și brânză de burduf de munte din Brașov, tofelul de cașuri: ementhal, rockfort, trapista, óvári, imperial etc., unt de cel mai fin și lapte din pusta episcopului românesc;

Șuncă de Praga, cârnați și slănină de Dobrițin etc.; — Precum și tot soiul de articli, ce aparțin acestei băcănii.

Comandele din loc și provincă se efectuează momentan și se spedează punctual. — Cele din loc se trimit acasă cu băiatul din prăvălie.

∴ — Din provincă se pot face comandele prin telefon. ∴

No 628

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public, că am deschis în Arad, str. Deák-Ferencz nr. 39, vis-à-vis de hotelul „Vadászkürt”

UN SALON MODERN DE FRIZERIE

corespunzător tuturor cerințelor moderne și igienice. Atrag binevoitoarea atențiune a On. public asupra faptului, că experiențele în această branșă mi le-am câștigat în orașele mari din străinătate și din patrie în baza cărora mi-am provăzut salonul cu cele mai bune mașini și aparate pentru spălătul părului, pentru uscatul părului și pentru masajul cu electricitate, apoi cu scaune americane.

Rugând binevoitorul sprijin al On. public, tot odată Vă aduc la cunoștință, că salonul meu este provăzut cu cel mai mare confort, iar prețurile sunt la fel cu al celorlalte saloane de primul rang din localitate.

Cerând binevoitorul sprijin On. public sunt

AUREL BODROGEAN,
barbier și frizer.

(Bo 618)

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mișturarea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârșiri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc.

folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se cumpără la singurul preparator

Farmacia
ROZSNYAY M.
A R A D.

(Bo 227—104)

**Dacă oți să cumpărați
Tea și rum fin**

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

in ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria”	1:10
1 ” ” ” ”	1:—	1 ” ” ” ”	2:20
1 ” ” ” ”	2:—	1/2 ” ” ” ”	1:30
1 ” ” ” ”	—40	1 ” ” ” ”	2:60
1 ” ” ” ”	—80	1 ” ” ” ”	1:80
1 ” ” ” ”	—80	1 ” ” ” ”	3:60
1 ” ” ” ”	kg. 7:—	1 ” ” ” ”	2:70
1 ” ” ” ”	kg. 7:—	1 ” ” ” ”	5:40
1 ” ” ” ”	nr. 4	1 ” ” ” ”	3:70
1 ” ” ” ”	6	1 ” ” ” ”	7:40
1 ” ” ” ”	5:50	1 ” ” ” ”	—
1 ” ” ” ”	8	1 ” ” ” ”	—

**Comenzile făcute cu poșta se
exped ază prompt.**

(Vo 506—)

**Dacă suferi în
dureri de stomac!**

Fără durere în timpul cel mai scurt cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fier) a lui SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică înțepirile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fl., 6 sticle deodată 2:50 fl., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac a lui SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburi de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1:20 fleri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

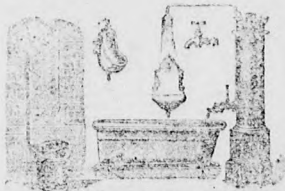
Conrad Martin și Frații

tinichigiu artistice și pentru edificii în
MEDIAȘ—MEDGYES
Kö-utca 17—Farkas utca 33.

Pregătește în atelierul său aranjat cu mașini
tofelul de lucrări pentru zidiri,

lucrări de tinichea, înfrumșetări,
acoperire de biserici și turnuri,
lucrări de stacmol turnat pentru
ornament, precum și pentru firme,
apoi și vane de scaldat în toată
mărimea ș. a.

(Ma 575—10)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și
fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la
pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a căruia proprietar e
Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă,
altoi sunt foarte frumoși și dezvoltati la perfecție.
Pentru vița liferată din pepinaria noastră, garantăm că soiurile sunt
curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată în-
crederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind
asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu
prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.
Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță.
Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Babalna”
(A 589) Babalna (u. p. Szászváros).

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoscuți și a onor. public, că am
deschis

o croitorie modernă pentru domni

în piața Thököly nr. 2. (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor
câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta po-
zițiune să pot satisface tuturor pretențiilor celor mai delicate ale
on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servesc cu plăcere.

Rog binevoitorul sprijin:

Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

[Ba 405—10]

Ocaziune de Crăciun la

Frații Nyáry

— în strada Salacz. —

Mare asortiment de tot
felul de decouri pentru
pomul de Crăciun și za-
hăricale-salon proaspete.

Rog a vă face cumpărările după cât e posibil
acum, până când veți găsi asortimentul bogat.

Na 654

Urmașul lui OLASZ ANDRÁS

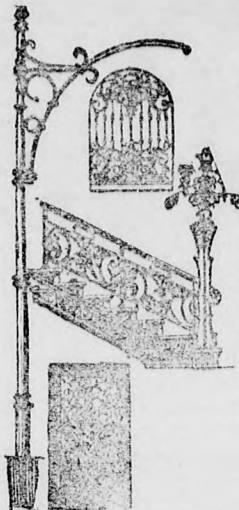
GROSZ FRIGYES
LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ
ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în bransa
mea, și anume: aranjamente pentru zidiri,
porți de fier, gratii, grilajuri pentru mor-
minte, lucrări de lăcătușerie, acoperișe de
sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru în-
călzit și cuptoare de fert, precum și repara-
ri, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile
cele mai convenabile și servicia prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă: (O 183—80)

Olasz András

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie.

ORENDT G. & FEIR W

(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben, Heltauerg. Str.

: : Căminălei 45. : :

Magazin bogat în articole pentru că-
roțat, călărit, vânat, sport și volaj,
poclăzi și procevățuri, portomonee
și bretele solide și alte articole de
galanterie, cu prețuri foarte moderate.
Depozit permanent în curele de mașini
curele de cusut și legat, Sky (vârșobi. — Recomandă pe urmă
cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și
militari, cari stau strâns lipite de picior. — Reparările se execută
prompt. Mare deposit de hamuri pentru cal dela soiurile cel mai ie-
ftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de
călătorie. Comandele se efectuează conștiințios.

În atențiunea senatelor școlare!

Distins de către camera comercială și in-
dustrială din DOBREȚIN.

KASZÁS GYÖRGY

ATELIER DE TINICHERIE PENTRU
ZIDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ

NYIREGYHÁZA str. Debrecen 7.

Oferă rezervoarii de apă pentru sălile de
învățământ. Din ține, cu picioare, 2—2
buc. vase smălțuite de băut și o tasă
— pentru pahare.

Catalog de prețuri gratis

Correspondență în limba maghiară și
(Ka 479) germană.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict
englezești, precum și alte haine. Pune la
dispoziția stim. dame cele mai nouă și cla-
sice jurnale. Ori-ce comandă se execută în
8—10 zile. — La damele din provincie iau
probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu
le execută în 12 ore. — Convingerea e si-
guranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

(Ru 66—30)

Mierzinsky Ferencz.
 atelier fotografic
 TIMIȘOARA-FABRICĂ, bulev. Andrassy nr. 12.

Lucrări fotografice excelente, iumăriri în avarul platină, oleu și argint bronz după oricare tablou. Specialități: fotografii de copii și grupuri, precum și totfelul de lucrări în această branșă, cu prețuri foarte moderate, execuție elegantă. Seara fotografieri la lumină electrică.
 Telefon 13-41.
 (Mi 649-)

Instiințare.
 Aduc la cunoștința on. public, că am preluat **cafeneaua**
„Fekete Sas”
 aranjată cu confort modern
 —str. Bockó nr. 5—
 a cărei deschidere a avut loc
sâmbătă, în 21 Decembrie.
 Mă voi niza că prin mâncările mele reci și curate precum și prin băuturi excelente să satisfac totdeauna așteptările on. mei mușterii.
Prețuri ieftine, serviciu conștiințios.
 Roagă binevoitor sprijin
Gheorge Paladits,
 cafegiu.
 Pa 674

Totfelul de
mobile de fer și
aramă, matrațe,

se vând cu prețuri favorabile la
CZELL și FRANCK
 fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale
BRAȘOV.
 Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

SCHWALB ADOLF fia **VILMOS**
 tîlăchigiu și mier.
BUDAPEST, VII. Verseny-u. 8.
 (Colțul străzii Murányi)
 Pregătește totfelul de lucrări de tîlăchigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, laek ori petroleu, faele, lămpi de carbid și alte articole tehnice.
Cassete pentru bani.
 Catalog trimis gratuit și franco.

Plugul „JURENAK”
 brevetat

mecanism simplu,
 întrebuințare ușoară,
 reglare ușoară,
 cu aproape 50% ară mai mult,
 ” ” 30% reclamă mai puțină putere,
 este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere: (Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în
Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparațiuni, birou tehnic. (168-30) TELEFON n-rul 340

NEUMANN M.
 creitor pentru haine de bărbați
 furnizer al curții reg. și imp.

ȘIRABUL TIPOGRAFIC „CONCORDIA” ARAD.

Magazin de haine pentru bărbați,
 :: pentru copii și pentru fetițe ::
ARAD
 Ne 630 Mărfuri excelente.
 Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

Pe un an .
 Pe jumătate .
 Pe 3 luni .
 Pe o lună .

Pentru R
 străin

Pe un an .

Te l
 pentru oraș
 Nr.

In au
 din Cluj
 al Ardea
 rezolvire
 din Cluj,
 nemeși ș
 însă cu
 bleme. In
 traseră c
 mație m
 noastră,
 ale perso
 tiker” —
 rând ap
 jungând
 cuiului,
 cu borvi
 acum. N
 aducă o
 în absol
 tea să
 în opinii
 deal se
 cu Ung
 mației
 adevăra
 celorlal
 garasi
 (Erdély
 tenie (f
 mentul
 poate v
 ranilor.